

PROJEKTNA MAPA

Delavnica DYNALP² „Socialni kapital in ustvarjanje dodane vrednosti na regionalni ravni - trajnostni razvoj kot iz slikanice“

Schruns/A, 18.-20.10.07

Draga bralka, dragi bralec,

Pomembno je, da se učimo od drugih občin in regij. Prav s tem namenom je vodstvo projekta DYNALP² pripravilo pričujočo mapo.

Mapa vsebuje opise projektov na temo „Socialni kapital in ustvarjanje dodane vrednosti na regionalni ravni“, ki so jih izvedle članice Omrežja občin „Povezanost v Alpah“, projekte DYNALP² in povzetke referatov z delavnice DYNALP², ki je potekala v Schrunsu od 18.-20.10.2007.

Želimo vam zanimivo branje in smo vam obenem z veseljem na voljo za vsakršna vprašanja ali predloge.

S prijaznimi pozdravi,

Claire Simon

Vodja projekta DYNALP²

GEMEINDE-NETZWERK „Allianz in den Alpen“

info@alpenallianz.org, www.alpenallianz.org

RESEAU DE COMMUNES „Alliance dans les Alpes“

info@alliancealpes.org, www.alliancealpes.org

RETE DI COMUNI “Alleanza nelle Alpi”

info@alleanzalpi.org, www.alleanzalpi.org

OMREŽJE OBČIN “Povezanost v Alpah”

info@povezanostvalpah.org, www.povezanostvalpah.org

Vsebina

ALCHEMILLA - PROJEKT GOJENJA ZELIŠČ V BIOSFERNEM PARKU GROBES WALSERTAL	4
GROSSES WALSERTAL – VORARLBERG/A	4
RETRACING HISTORY THROUGH AN ALPINE RIVER VALLEY - 3000 YEARS OF MULE TRACKS ALONG THE TIROLER ACHEN RIVER	6
CHIEMGAUER ALPENGEMEINSCHAFT	6
BEGEGNUNGEN PRÄTTIGAU – MONTAFON	8
PRÄTTIGAU/CH UND MONTAFON/A	8
CROSS-BORDER PROJECT FOR EXPLOITING THE POTENTIAL OF THE TOURIST SECTOR TOGETHER WITH THE WOOD AND FARM PRODUCE SECTORS, IN ORDER TO PROMOTE ALPINE TOURISM IN THE INTERMEDIATE SEASONS	10
CESANA/I UND CLAVIÈRE/F	10
E5- DEŽELNI PROGRAM ZA ENERGIJSKO UČINKOVITE OBČINE	12
VORARLBERG/A – ALTACH, BÜRS, DORNBIRN, GÖTZIS, GROSSES WALSERTAL, HÖRBRANZ, KRUMBACH, LANGENEKG, LOCHAU, LUDESCH, MÄDER, NENZING, NÜZIDERS, SCHWARZACH, THÜRINGEN, WOLFURT, ZWISCHENWASSER	12
GET- PROJEKT ZA MLADE, OD KATEREGA IMAJO KORISTI VSI	14
LANGENEKG – VORARLBERG /A	14
UVEDBA NAKUPOVALNEGA BONA OBČIN, ZBRANIH V DRUŠTVU "AMKUMMA"	16
ALTACH, GÖTZIS, KOBLACH, MÄDER – VORARLBERG/A	16
INTEGRIRANA OSKRBA STAROSTNIKOV - LUDESCH	18
LUDESCH – VORARLBERG/A	18
VORDERLAND KOT ŽIVLJENJSKI PROSTOR: IZVAJANJE SKUPNE SOCIALNE POLITIKE V OSMIH OBČINAH	20
FRAXERN, KLAUS, LATERNIS, RÖTHIS, SULZ, VIKTORSBERG, WEILER, ZWISCHENWASSER – VORARLBERG/A	20
MONTAFON.BEWUSST-ER-LEBEN	22
MONTAFON/A	22
NATURA 2000 LUDESCHERBERG	24
LUDESCH – VORARLBERG/A	24
POBUDA "ÖKOBESCHAFFUNGSSERVICE VORARLBERG" (STORITVENI SERVIS ZA ODDAJO OKOLJU PRIJAZNIH JAVNIH NAROČIL)	26
OKOLJSKO OBČINSKO DRUŠTVO VORARLBERG/A	26
GOZDNA ŠOLA SILBERTAL	28
MONTAFON – VORARLBERG/A	28
SPAZI ART E CULTURA	30
VAL LUMNEZIA/CH	30
BELA JELKA - LES, KI JE NEKAJ POSEBNEGA	32
BADEN-WÜRTEMBERG/D - BAYERN/D - VORARLBERG/A	32
"ZÄMMA LEABA" - PROJEKT ZA KREPITEV SOCIALNEGA KAPITALA NA LOKALNI RAVNI	34
GÖTZIS, LANGENEKG, ZWISCHENWASSER – VORARLBERG/A	34

Alchemilla - projekt gojenja zelišč v Biosfernem parku Großes Walsertal

Grosses Walsertal – Vorarlberg/A

(regija je članica „Omrežja občin Povezanost v Alpah“)

Kratek opis

Pri projektu Alchemilla sodeluje 16 žensk z območja Biosfernega parka Großes Walsertal. Njihova naloga je javnosti seznaniti z vso raznolikostjo zelišč in mu posredovati s tem povezano znanje, obenem pa opozoriti na bogastvo, ki ga dajejo kulturne in divje rastline v navidezno pusti pokrajini te doline. Alchemilla so kakovostni zeliščni izdelki z dodatki, ki izvirajo iz regije, ekološkega kmetijstva ali pravične trgovine, so pa tudi bogata ponudba različnih izobraževalnih tečajev. Predvsem pa je Alchemilla projekt žensk in projekt za ženske, pri katerem gre za povezovanje žensk in krepitev njihovega položaja, obojestransko priznavanje in spoštovanje, možnosti zaslužka, o katerih odločajo ženske same. Alchemilla je pomembna izkušnja iz prakse, ki se odlično ujema z načeli biosfernega parka, saj so sodelovanje in izmenjava, spodbujanje medsebojnega sožitja, spoštovanje lastnega in njegovo vrednotenje obenem tudi osrednje naloge parka.

Cilji

Cilj projekta je posredovati vrednost in raznolikost zelišč v biosfernem parku ter predstaviti povezavo z naravi prijaznimi oblikami gospodarjenja in s tem podpreti cilje parka. Predvsem je Alchemilla projekt žensk, saj si prizadeva med seboj povezati ženske v regiji, spodbujati spoštovanje njihovega znanja in izkušenj in jih pri tem podpirati, razvijati kakovostne zeliščne izdelke in oblikovati ponudbo različnih tečajev ter si s tem utrditi svoj ekonomski položaj. Okrepiti položaj žensk prav tako pomeni, da se jim zagotovi potrebno orodje: v programih izpopolnjevanja se zato posredujejo znanja, kot so oblikovanje cen, druženje s skupinami obiskovalcev, predstavitvene tehnike, tudi uporaba osebnega računalnika. V zimski sezoni 2007/08 bo začela nastajati tudi tematska zeliščna pot, ki bo pripomogla k širjenju poznavanja zelišč.

Udeleženi pri projektu

uprava Biosfernega parka Großes Walsertal, društvo Großes Walsertal Tourismus, občine, 16 žensk iz regije, regijska turistična podjetja, turistični organi

Dejavnosti

Pripravljalna dela za izvedbo projekta so potekala v letu 2007. Projektne dejavnosti so razvijanje izdelkov, analiza trga, oblikovanje cen in razvijanje enotne linije izdelkov. Pripravljena je bila tudi brošura, ki predstavlja projekt, njegovo filozofijo delovanja in posamezne ženske, ki pri projektu sodelujejo. Projekt je bil uradno predstavljen na dnevih zelišč (Buchboden, 31. 8 - 2. 9.). Najodmevnejše projektne dejavnosti leta so bile razstave Achemille, obsežen program tečajev o divjih zeliščih, seznanitev javnosti s proizvodnjo mila in mazil, ogled zelišč, bralni večeri na temo zelišč in zeliščna kulinarika. Dogodki poletnega programa 2007 so bili tudi za javnost odprti vrtovi in vrtnarski dnevi - v obeh primerih je bila udeležba zelo visoka. V naslednjih mesecih se bo delo nadaljevalo z nadaljno organizacijo dejavnosti žensk, oblikovanjem ponudbe za izpopolnjevanje ter z zasnovo tematske poti.

Rezultati

Številni izdelki iz zelišč, kot so mila, mazila, tinkture, čaji itd. Zeliščni izdelki izpolnjujejo stroga merila, ki so jih ženske pripravile skupaj in pri katerih ni pomembna le kakovost dodatkov, temveč tudi dobri medsebojni odnosi in spoštljiv odnos do okolja. Na razstavi Achemille so bili na ogled izdelki, ki jih je mogoče kupiti v prostorih uprave parka, turistični pisarni Raggal in nekaterih domačih hotelih. Enotna linija izdelkov v sveži pomladanski zeleni barvi in brošura o Achemilli predstavljata načela projekta in istočasno tudi njegovo strokovnost. Prišlo je tudi do prvih oblik sodelovanja, npr. s hotelom Kreuz v Buchbodnu, turističnim društvom itd. Ženske so medtem pridobile izkušnje, kako predstaviti projekt in ponudbo, skupnost pa se je zblížala ob pripravah na dneve zelišč. Tako je do danes nastala že ustaljena mreža. Zaradi priprave podobnih projektov so bili navezani tudi prvi stiki.

Časovni potek

januar 2007 – junij 2009

Financiranje

projekt DYNALP² Omrežja občin "Povezanost v Alpah"
lastna sredstva in lastne storitve Biosfernega parka Gr. Walsertal

Informacije

gospa Ruth Moser
Biosphärenpark Grosses Walsertal Management
Jagdbergstrasse 272
6721 Thüringerberg A
moser@grosseswalsertal.at
0043 5550 20360

gospa Susanne Türtscher
Buchboden 35
6731 Sonntag
0043 5554 5533

<http://www.grosseswalsertal.at>
<http://dynamp.alpenallianz.org/de/bewilligte-projekte>
<http://www.cipra.org/de/alpmedia/good-practice/404>

Retracing history through an Alpine river valley - 3000 years of mule tracks along the Tiroler Achen river

Chiemgauer Alpengemeinschaft

(Regionenmitglied des "Gemeindenetzwerks Allianz in den Alpen")

Short description

Over the past few years a small group of dedicated metal detector users under the technical supervision of the Federal Office for the Preservation of Monuments and Historic Buildings have unearthed some quite remarkable findings. Their discoveries point to an exciting history dating back some 3,000 years and a hitherto underrated significance of the Achen valley as an historical route linking the Chiemgau and the Pinzgau. These key historical sites and milestones can now be experienced along the route between the crossing at the *Streichen* and *Grabenstätt* on the Chiemsee.

Objectives

To make history an exciting experience for local residents and also as an additional tourist offer for holidaymakers and school classes. To create an offer of importance beyond the region, one which does not yet exist in this form. To pool the vast knowledge and commitment of volunteers, the multitude of finds stored away in people's garages and basements, and the many individual activities on the history of the Achen Valley to create an overall concept that extends across communities. Involving many different groups will ensure that a broad cross-section of local inhabitants is able to look at their culture and roots, nurturing the way in which they identify with the valley region. It will not be a theme trail like so many others; the aim is to highlight the history of a unique mountain valley and bring its history to life. Its authenticity will also ensure that a genuine added value is created for tourism, one in keeping with the aspirations of local inhabitants.

Participants

Verein Ökomodell Achenal e.V. (municipal administrations and mayors of the member communities represented in the Ökomodell Achenal e.V.), Achenal Local Conservation and History Society, Bavarian Federal Office for the Preservation of Monuments and Historic Buildings, local conservationists, citizens of the Achen Valley communities, Achen Valley schools, Achen Valley tourism, study group for environmental education in the Achenal Ecological Project, local handicrafts, local gastronomy

Activities

Establishment and co-ordination/technical assistance of a study group comprised of metal detector users, local conservationists, associations, municipalities, citizens, environmental educators, etc., to accompany the project. Concurrent information events, presentations, exhibitions. Drafting of an overall concept and its individual elements by specialists, incorpo-

rating the know-how and dedication of volunteers, to re-create the experience of the historical link complete with signposting, information/experience-oriented stations in special places (e.g. burial site, iron ore site, cult site at Staudach with views of the moors, etc.), creation of an information museum at Grabenstätt

Duration of the project

October 2007: start of the project with information meeting, establishment of the study group. Early 2008: workshop with exhibition and on-site inspections. Mid-2008: Draft concept, public presentation. October 2008: Completion of the concept. Planning/structuring of the implementation stages. Implementation management by the study group. Completion of the first stations by end of March 2008. Official opening with "Sumpters" and "Romans" in May 2009

Financing

Funding from DYNALP² of the „Gemeindenetzwerk Allianz in den Alpen“
Own funds or monies from financial backers

Information

Ökomodell Achantal e.V.
Gospod Wolfgang Wimmer
Hauserweg 8a
83259 Schleching DE
info@oekomodell.de
+49 8649 9866 55 +49 8649 9866 56

<http://www.oekomodell.de>

Begegnungen Prättigau – Montafon

Prättigau/CH und Montafon/A

(regija je članica „Omrežja občin Povezanost v Alpah“)

Kratki opis

Sosednji regiji Prättigau (CH) in Montafon (A) kljub zelo podobnim kulturnim, geografskim in demografskim razmeram doslej skorajda nista imeli stikov in nista izkoristili potencialnih sinergij pri sprejemanju skupnih ukrepov za delovanje na področju okolja, turizma, zgodovine in običajev. Projekt pobude Interreg III A »Prättigau/Montafon: srečanje sosedov« naj bi tako ustvaril pogoje, da bi ob meji, ki je stoletja veljala le za ločnico, prvič skupaj izdelali številne razvojne zasnove in da bi regiji tamkajšnji kulturni prostor vsaj deloma oživili s pomočjo velikih razvojnih možnosti

Cilji

- Ozaveščanje prebivalcev o življenju v skupnem kulturnem prostoru in izrabi priložnosti, ki iz tega izhajajo.
- Institucionalizacija redne izmenjave spoznanj in izkušenj ter vzpostavitve trajnih struktur.
- Konkretni skupni projekti na področju okolja (voda), turizma, zgodovine in običajev.
- Zbližanje prebivalcev obeh regij, izmenjava na različnih ravneh.
- Učinki pobud in zagotavljanje začetne pomoči pri številnih čezmejnih dejavnostih, ki se bodo izvajale v prihodnje.
- Spodbujanje gospodarskega razvoja sosednjih regij Prättigau in Montafon.

Udeleženi pri projektu

V okviru projekta je bil ustanovljen projektni svet, katerega člani so župana in predstavniki turizma iz obeh regij. Na številnih sejah je ta usklajevalna skupina obravnavala in sprejela delne in pilotne projekte ter opredelila nadaljnji način delovanja. Za odgovorne pri delovanju v praksi so bili določeni g. Michael Fischer (vodja regionalnega združenja Pro Prättigau) in Bernhard Maier (referent za projektni management Stand Montafon).

Dejavnosti

Dejavnosti se izvajajo v okviru delnih projektov. V okviru delnega projekta, posvečenega izmenjavam na področju narodopisja, so izmenjave organizirani t.t. Montafonski oz. Prättigau-ski večeri, še letošnjo jesen pa bo v tem okviru organizirano čezmejno srečanje - večer pripovedk na temo "Meja, tovorništvo in tihotapljenje". V okviru delnega projekta »Čezmejna turistična ponudba« je bila pripravljena skupna turistična ponudba krajev Schruns, Tschagguns in Klosters. Poleg tega je bila uspešno izpeljana izmenjava učencev osnovnih in srednjih šol iz obeh regij. V okviru delnega projekta »Regionalno trženje« je potekala čezmejna izmenjava izkušenj o regionalnem trženju. V okviru dvodnevnega srečanja in ekskurzij so si udeleženci lahko izmenjali izkušnje o dosedanjih dejavnostih.

Rezultati

Osrednja tema projekta "Prihodnost Montafona" je intenzivnejše sodelovanje s sosednjimi regijami, zlasti s Prättigauom, in sicer v okviru usmeritev delovanja občine Montafon. Z različnimi ključnimi projekti, katerih namen je izvajanje ciljev osrednje teme projekta, so predvidene možnosti za sodelovanje s Prättigauom, katerega vpliv se je pokazal tudi na ravni avstrijskega regionalnega menedžmenta. Ob izvajanju številnih projektnih dejavnosti se je zblížalo tudi prebivalstvo obeh regij in prišlo je do izmenjave izkušenj na različnih ravneh.

Časovni potek

januar 2005 - junij 2008

Financiranje

Stand Montafon
Leader+

Informacije

Stand Montafon
Herr Bernhard Maier
Montafonerstraße 21 6780 Schruns AT
bernhard.maier@stand-montafon.at
+43 5556 72132 +43 5556 72132 9

www.stand-montafon.at

www.meznar-media.com/archives/20-Interreg-Projekt-MontafonPraettigau.html

Cross-border project for exploiting the potential of the tourist sector together with the wood and farm produce sectors, in order to promote alpine tourism in the intermediate seasons

Cesana/I und Clavière/F

(Clavière ist Einzelmitglied des „Gemeindenetzwerks Allianz in den Alpen“)

Short description

The project, which is based on a close relationship between the three administrations, seeks to formulate concrete and innovative proposals for tourism in the intermediate seasons (spring and autumn) so that the mountain resorts - which have until now concentrated mainly on the winter season – develop means for promoting tourism that is more diversified, spread over wider areas and capable of guiding the development of tourist areas that are much more environmentally and socially sustainable.

Objectives

The project aims to identify a tourism product that is capable of assuring notable added value (in terms of jobs), spread across the local economy of the three mountain districts of the border area, thanks to the characteristics of being based on the close integration between public programmes and private (and voluntary) activities and on the fact – something new for this area – that it concentrates on revitalising the intermediate seasons (spring and autumn) which are traditionally “dead” compared with winter and summer tourism. The most difficult challenge comes from the desire to build a product that takes its force from exploiting the possibilities of the tourist industry and the sectors connected with it (farm produce and wood) that involve a large number of local businesses. A detailed programme of training, communication, promotion and marketing will seek to strengthen the local identity, social cross-border cohesion and the residential attractiveness of the three areas.

Participants

The project is presented with the support of the Cesana T.se and Montgenèvre (F) municipal authorities, and the Pro Loco and Associazione Arnica of Cesana. These authorities have recently completed the Interreg III project on “Cross-border geology, nature and sports itineraries at Colle del Monginevro”. Clavière and Cesana took part in the “Future in the Alps” project.

Activities

- careful study of the projects presented for the “Future in the Alps 2005” competition and felt to be most in keeping with our objectives
- construction of a new model of tourism that considers the autumn and spring season in such a way as to revitalise the villages during these months from both the social as well as the economic point of view
- internal and external communications activities covering the whole area concerned
- training activities aimed at businesses, hoteliers, restaurateurs, nature and alpine guides, ski instructors (two meetings)
- organisation of an open forum aimed at the inhabitants
- maintenance works to the world’s longest Tibetan bridge (468 metres) over the Piccola Dora valley between the districts of Clavière and Cesana and along the high altitude cycle and MTB route called the “Clavierissima” which passes through the municipal districts of Clavière, Cesana and Montgenèvre
- various promotional activities
- general co-ordination of the activities

Running time

- analysis and study of the projects in the “Future in the Alps ” databases (< 31/12/2007)
- construction of a new tourist model (from the beginning of the project to the end)
- communications activity (from 30/10/2007 to the end)
- training meetings/tourism exchanges with other municipalities (spring/autumn 2008)
- forum (during 2008)
- footpath signs, maintenance
- business survey (spring 2008)
- general coordination (< 30/12/08)

Financing

eigene Mittel, bzw. Gelder von Geldgebern
Projekt DYNALP² des „Gemeindenetzwerks Allianz in den Alpen“

Information

OASIS s.a.s. di Alberto Ballarini & C.
Signor Alberto Ballarini
Piazza Garibaldi, 24
10064 Pinerolo (TO) IT
oasis.oasis@tiscali.it
+39 0121 396054 +39 0121 395978

<http://www.comune.cesana.to.it>
<http://www.claviere.it>

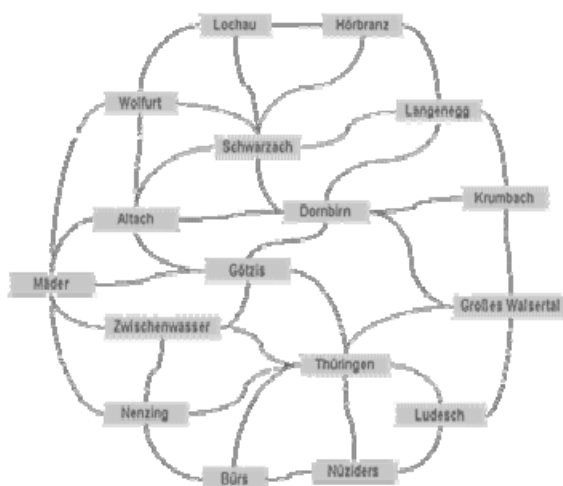
e5- deželni program za energijsko učinkovite občine

Vorarlberg/A – Altach, Bürs, Dornbirn, Götzis, Grosses Walsertal, Hörbranz, Krumbach, Langenegg, Lochau, Ludesch, Mäder, Nenzing, Nüziders, Schwarzach, Thüringen, Wolfurt, Zwischenwasser

(teilweise Mitglieder des „Gemeindenetzwerks Allianz in den Alpen“)

**programm
für energieeffiziente gemeinden**

Kratek opis

e5 je program, v okviru katerega vorarlberški Inštitut za energijo podpira občine, ki želijo v okviru zmožnosti svoje energetske politike aktivno prispevati k trajnostni rabi energije. Program e5 je "pomoč samopomoči". V praksi občina najprej ustanovi skupino za energijo e5, ki z zunanjimi sodelavci, ki spremljajo in vodijo projekt, za občino pripravi program ukrepov na področju energetske politike in – odvisno od ukrepa - skrbi tudi za njihovo izvedbo v praksi. Stanje izvajanja programa ukrepov se preverja v enakomernih časovnih presledkih, kar zagotavlja njegovo vsebinsko aktualnost, dopolnjuje pa se ga z novimi ukrepi.

Cilji

Ravnanje današnjega potrošnika pri rabi energije nikakor ne ustreza trajnostnim merilom. Zaloge energije so omejene, raba pa kljub temu iz leta v leto narašča. Emisije škodljivih snovi, hrup in toplogredni plini obremenjujejo naš življenjski prostor, podnebje in zdravje. Ljudje v industrijskih državah porabijo na osebo veliko več energije, kot je imajo na razpolago prebivalci držav v razvoju. Cilj je zagotoviti trajnostni razvoj naše družbe. Porabo energije je treba na vseh področjih (ogrevanje, topla voda, mobilnost, gospodarstvo itd.) zmanjšati dolgoročno in na znosno raven. Treba je doseči, da bodo razlike med državami odpravljene in da bomo uporabljali vire energije in procese, ki bodo prijazni podnebjju.

Udeleženi pri projektu

občine, združene v programu e5: Hörbranz, Lochau, Krumbach, Langenegg, Wolfurt, Schwarzach, Lustenau, Dornbirn, Altach, Mäder, Götzis, Zwischenwasser, Blons,

Fontanella, Raggal, Sonntag, St. Gerold, Thüringerberg, Rankweil, Thüringen, Feldkirch, Frastanz, Ludesch, Nenzing, Nüziders, Bürs; Inštitut za energijo Vorarlberg (program e5)

Dejavnosti

- * Obveščanje in ozaveščanje prebivalcev;
- * spodbujanje sprotnega izvajanja projektov;
- * zagotavljanje potrebne politične podpore pri uresničevanju ciljev;
- * popularizacija sodelovanja v skupinah e5;
- * spodbujanje sodelovanja med skupinami e5 in občinami;
- * povezovanje občin;
- * tehnična podpora in spremljanje dela.

V občini vsako tretje leto izvajajo zunanjo presojo, v okviru katere neodvisna komisija ocenjuje kakovost opravljenega dela oziroma dosežke na področju energetske politike. Kot v gostinstvu za kakovost podeljujejo »kuharske kape«, tako lahko občina glede na svojo energijsko učinkovitost prejme od enega do pet »e«-jev.

Poleg mentorstva posameznim občinam sta ključni temi programa e5 povezovanje občin in njihovo nadaljnje izobraževanje ter organiziranje rednih srečanj zaradi izmenjave izkušenj in usposabljanj o aktualnih temah.

Rezultati

1. Združevanje in povezovanje obstoječih okoljskih dejavnosti;
2. odkrivanje možnosti varčevanja in trenutne potrebe po delovanju;
3. vzpostavitev in skrb za nove energetske-politične strukture in procesov;
4. kompetentna strokovna in organizacijska oskrba prek Inštituta za energijo;
5. zagotavljanje kakovosti v obliki rednega zunanjšega certificiranja;
6. uspešno seznanjanje javnosti z opravljenim delom (nagrajevanje).

K Vorarlberškemu programu e5 je medtem pristopilo že 26 občin (64 podeljenih "e"-jev). Skupina e5 šteje tako kar 269 članov (50 % prebivalcev Vorarlberga živi v občinah, ki imajo status e5-občine, kar predstavlja 184.000 ljudi). Te skupine opravijo letno 12.000 delovnih ur, večino od tega kot neplačano funkcijo.

Časovni potek

od leta 1998

Financiranje

ni podatkov

Informacije

gospod Karl-Heinz Kaspar
Energieinstitut Vorarlberg
Stadtstrasse 33
6850 Dornbirn A
0043 5572 31202-71
karl-heinz.kaspar@energieinstitut.at

www.energieinstitut.at
www.e5-gemeinden.at
<http://dynalp.alpenallianz.org/de/bewilligte-projekte>

GET- projekt za mlade, od katerega imajo koristi vsi

Langenegg – Vorarlberg /A

(regija je članica „Omrežja občin Povezanost v Alpah“)

Kratek opis

GET [gaining, engaged teens] pomeni v angleščini "pridobiti, dobiti, izkoristiti" in tako že ime projekta izraža glavno idejo: vsi, ki pri projektu sodelujejo, tako mladi kot drugi posamezniki in inštitucije, naj bi - vsak na svoj način - imeli od projekta korist in z njim nekaj pridobili.

V projektu GET so mladi za vsako uro nudenja prostovoljne pomoči nagrajeni z 10 točkami. Točke se lahko zbirajo ali zamenjajo za nagrado v blagu, kar konkretno pomeni, da so mladi nagrajeni, če pospremijo na sprehod prebivalca doma za ostarele ali če odidejo na izlet z deklico z Downovim sindromom – in sicer vedno v enakem razmerju, ne glede na to, katero vrsto socialno varstvene storitve opravljajo.

Za pridobljene točke mladi prejmejo vrednostne bone in konkretne nagrade "v blagu", denimo kartice za mobilni telefon, MP3 player ipd., ko pa gre za posebne dosežke, prejmejo poseben certifikat občine.

Cilji

- Na začetku je šlo "le" za dobro idejo, ki so se je domislili mladi v Langeneggu: da bi ponudili kaj več kot le v potrošništvo usmerjeno preživljanje prostega časa. Dejavnost mora biti taka, da so mladi lahko ponosni nase. Zbudil naj bi se jim občutek v smislu "Nekdo me potrebuje oz. moje delo je potrebno", kar bi jim pomagalo krepiti samozavest. V stikih z ljudmi s posebnimi potrebami bi v procesu odraščanja pridobili dragocene izkušnje in tako spoznali, da zdravje ni nekaj samoumevnega, da je vsakdanjik ljudi s posebnimi potrebami poln majhnih, a tudi velikih ovir, in da kljub temu velik del teh ljudi občuti globoko in pristno veselje do življenja.
- Začetna vizija je predstavljala izhodišče za delovanje, ki pa je istočasno tudi že opredeljevala cilj.

Udeleženi pri projektu

- tri pobudnice: Anita in Marietta Fuchs, Vera Moosbrugger
- 30 dijakov in dijakinj oz. mladih
- občina, različni sponzorji, dom starostnikov, Lebenshilfe (organizacija s programom uposabljanja ljudi s posebnimi potrebami za samopomoč)

Dejavnosti

V prvih devetih mesecih so mladi opravili že pribl. 400 ur prostovoljnega dela na socialnem in okoljskem področju. Množica dejavnosti sega od sodelovanja pri igrah s starejšimi in oblikovanja prostega časa za osebe s posebnimi potrebami do številnih drugih dejavnosti s področja varstva okolja.

Rezultati

Rezultati so razvidni iz posameznih dejavnosti.

Časovni potek

januar 2007 – december 2007 (prvotno načrtovano)

Financiranje

sponzorji
nagradni sklad
občina

Informacije

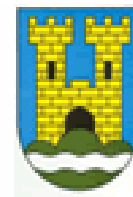
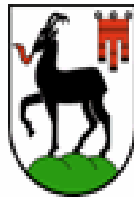
gospa Vera Moosbrugger
Hampmann 144
6941 Langenegg A

www.get.langenegg.at.tt

Uvedba nakupovalnega bona občin, zbranih v društvu "amKumma"

Altach, Götzis, Koblach, Mäder – Vorarlberg/A

(regija je članica „Omrežja občin Povezanost v Alpah“)

Kratek opis

Cilj je bil uvedba nakupovalnega bona, ki se v regiji uporablja kot plačilno sredstvo.

Cilji

Ozaveščanje in ohranjanje kupne moči, povezovanje in komunikacija znotraj podjetij iz regije.

Udeleženi pri projektu

Okoli 230 podjetij in ponudnikov storitev, banke, občine, društvo "amKumma" z osemčlanskim upravnim odborom

Dejavnosti

Vzpostavljanje struktur, ustvarjanje vizualne podobe, oglaševalski in ukrepi trženja, proračun

Rezultati

Uvedba učinkovitega plačilnega sredstva, ki ga je prebivalstvo dobro sprejelo in naj bi v letu 2007 ustvarilo promet v višini 190.000 EUR.

Časovni potek

začetek I. 2006 – neomejeno

Financiranje

občine, podjetja, dežela Vorarlberg

Informacije

gospod Manfred Böhmwalder
Obmann Wirtschaft „amKumma“
Marktstrasse 4
6840 Götzis A
laforma@aon.at

<http://www.amkumma.at/>

<http://www.vision-rheintal.at/visionrheintal/projekte/einkaufsgutscheinamkumma.htm>

Integrirana oskrba starostnikov - Ludesch

Ludesch – Vorarlberg/A

(posamezni član „Omrežja občin Povezanost v Alpah“)

Kratek opis

Osnovno načelo projekta je vsem prebivalcem naše občine omogočiti življenje v njihovem domačem okolju, svojcem oskrbovancev pomagati s prilagodljivimi ambulantnimi in deloma bolnišničnimi storitvami.

Cilji

Vizija integrirane oskrbe starostnikov

- Cilj integrirane oskrbe starostnikov je celovita in vsestranska oskrba ter nudenje učinkovite in strokovne ponudbe, ki starostnikom do smrti omogoča življenje v njihovem običajnem okolju.
- Življenje v njihovem običajnem okolju naj bi starostnikom omogočilo tudi takrat, ko niso več sposobni sami poskrbeti za vsa oz. posamezna področja svojega življenja. Posebna pozornost je pri tem posvečena svojcem oskrbovancev in strežnemu osebju. V uporabi so novi, alternativni modeli nudenja pomoči in razbremenitve.
- Dom za ostarele v Ludeschu, namenjen kratkotrajnim namestitvam oskrbovancev, ima vlogo storitvene in organizacijske platforme, ki za zagotavljanje tega cilja pomaga svojcem oskrbovancev in starejšim tako, da jim omogoča fleksibilne ambulantne in deloma bolnišnične storitve. Izogibanje stalni namestitvi v domu je pri tem pomemben uspeh.

Udeleženi pri projektu

občinski zdravnik, prebivalci, občina, socialni organi

Dejavnosti

upravljanje primerov, inštruiranje upravljanja primerov, mentorstvo svojcev oskrbovancev

Rezultati

Kaj so najpomembnejše prednosti/koristi sistema integrirane oskrbe starostnikov? Sistem integrirane oskrbe starostnikov, ki v Ludeschu obstaja že 13 let, je zelo uspešen, kar je mogoče opaziti v mnogih ozirih:

- Načela integrirane oskrbe starostnikov nudijo platformo za delovanje interdisciplinarne skupine za vodenje;
- odločanje oskrbovanca o sebi je na zelo visoki ravni;
- obstoječi viri se izrabljajo učinkovito, zato je ekonomičnost sistema velika;
- potrebe po dolgotrajni namestitvi v domu so na značilno nizki ravni;
- zaradi uspešnega povezovanja je raven strokovnega znanja ambulantnega in bolnišničnega osebja vedno aktualna in sočasna;
- za vsako storitev, ki so v ponudbi, obstaja kontaktna oseba;
- upravljanje primerov oz. bolezni je nujno potrebno delovno orodje;
- zaradi učinkovitega povezovanja so poti obveščanja kratke;
- ponudbe integrirane oskrbe starostnikov je hitra in fleksibilna;
- fleksibilno oblikovanje delovnih mest je atraktivno za prebivalce.

Časovni potek

od 1993

Financiranje

ni podatkov

Informacije

gospod Dieter Jenny
IAP Sozialzentrum
Kirchstrasse 10
6713 Ludesch A
05550-3960

<http://www.ludesch.at/index.php?id=85&search=Altenpflege>

Vorderland kot življenjski prostor: izvajanje skupne socialne politike v osmih občinah

Fraxern, Klaus, Laterns, Röthis, Sulz, Viktorsberg, Weiler, Zwischenwasser – Vorarlberg/A

(delno člani „Omrežja občin Povezanost v Alpah“)

Kratek opis

Pri projektu »Življenjski prostor Vorderland« sodelujejo občine Fraxern, Klaus, Laterns, Röthis, Sulz, Viktorsberg, Weiler in Zwischenwasser, ki štejejo skupaj več kot 14.000 prebivalcev. Občine so že l. 1975 ustanovile prostovoljno društvo Sozialsprengel Vorderland. Na podlagi potreb, ki so se pojavile pri oskrbi in negi starejših, so občine ustanovile dom za starostnike v Röthisu, ki so ga odprli leta 1984. Kasneje so program dopolnile še z drugimi storitvam, kar je bil povod za ustanovitev neprofitnega podjetja "Sozialzentrum Lebensraum Vorderland Gemeinnützige Betriebs GmbH" Stičišče v zagotavljanju socialne pomoči osmih občin je razširjeno in obnovljeno središče Vorderlandhus (pred tem dom za starejše občane oz. socialni center Vorderland). K področju dela sodijo dejavnosti, kot so oskrba otrok in šolarjev v Vili Kamilli, dejavnosti za mlade, stanovanja za starejše, dnevna in bolnišnična oskrba in nega starejših, razdeljevanje obrokov na domu in zagotavljanje podpore mrežam žensk.

Cilji

Cilj je skupno oblikovanje življenjskega prostora ter zagotavljanje varnosti za mladostnike in starostnike na območju občine in regije. Storitve so prilagojene socialnim potrebam v osmih občinah. Center (Vorderlandhus) kot družabno stičišče prevzema naloge, ki jih posamezne občine iz strokovnih, kadrovskih ali finančnih razlogov ne morejo same izvajati.

Udeleženi pri projektu

Člani projekta Lebensraum Vorderland so Fraxern, Klaus, Laterns, Röthis, Sulz, Viktorsberg, Weiler in Zwischenwasser. Naši partnerji so med drugimi razvojne delavnice socialnih centrov (ki so organizacije s podobno strukturo), različne organizacije za socialno pomoč, društva, Zvezna dežela Vorarlberg in vsi, ki sodelujejo pri projektu Lebensraum Vorderland.

Dejavnosti

Glede na dinamiko življenja v regiji Vorderland se storitve stalno razvijajo naprej. Letos je bila tako med drugim pripravljena nova zasnova javnih del za mlade, ki jo je razvila delovna skupina, katere člani so bili mladi, predstavniki občin, interesne skupine in vodje javnih del za mladino. Za področje dela z otroki je načrtovana ustanovitev posebne skupine, ki bo z delom začela jeseni 2007. Poleg tega je bila ob zaključku del na obnovljenem in razširjenem centru Vorderlandhus oblikovana nova celostna podoba, ki z osmimi občinskimi grbi zelo dobro

izraža uspešnost sodelovanja. Ključno področje delovanja so tudi odnosi z javnostmi (vodenja, razpošiljanje časopisa vsem gospodinjstvom v regiji, dnevi odprtih vrat itd.).

Rezultati

Prek centra Vorderlandhus občine članice uresničujejo svojo odgovorno nalogo usklajevanj pri izpolnjevanju družbenih in socialnih zahtev v regiji. Osrednja pozornost je pri tem namenjena ljudem. Vorderlandhus zagotavlja pomoč v individualnih življenjskih situacijah.

Časovni potek

Od 1975

Financiranje

ni podatkov

Informacije

www.roethis.at

www.vorderlandhus.at

info@vorderlandhus.at

Montafon.bewusst-er-leben

Montafon/A

(regija je članica „Omrežja občin Povezanost v Alpah“)

Short description

The findings gained from the pilot phase need to be structurally anchored and professionalised so that the project idea can be implemented in the long term, too. Farmers, restaurateurs, representatives of tourism and politics, and consumers are now jointly planning an association for greater enjoyment – not just culinary enjoyment – within the region. Implementation of the *Montafon.bewusst-er-leben* concept is to be intensified among the individual teams responsible for produce, *Kultur & Kulinarium* (cultural and culinary aspects), *Viehbay Montafon* (an internet-based sales platform for regional produce) and farmers' catering initiative. Ongoing PR measures are to contribute towards the image gain of key regional produce such as *Sura Kees* and veal, and highlight the way in which produce is linked to the natural and cultural landscape. A co-operation venture with the association fostering regional values and traditions is to underscore the efforts made to raise awareness of culture, produce and landscape.

Objectives

To create sustainable, workable structures through the founding of an association based on the establishment and introduction of the *Montafon.bewusst-er-leben*. To actively promote the production, refinement, sale/consumption and enjoyment of Montafon specialities. To intensify the understanding of enjoyment, not as an elitist luxury but as a means of achieving a greater quality of life as the basis of a region. To foster networking within the region and beyond its borders. To consider project partnerships with the Prättigau based on similar concerns and initiatives. Objectives defined during the pilot project phase are to be intensively pursued once the association is established, and realised as soon as possible using concrete measures. At the same time a concerted effort between cultural and culinary ambitions is to be aimed for within the region in order to make use of the relevant synergies.

Participants

Core group of the project: Herlinde Erhard (farmer, provider of farm holidays), Markus Felbermayer (hotelier), Christine Fitsch (farmer), Arno Fricke (managing director, Montafon Tourismus), Johann Michael Ganahl (farmer), Oswald Ganahl (farmer), Walter Grass (hotelier), Heike Ladurner-Strolz (hotelier), Daniela Netzer (farmer), Martin Netzer (mayor of Gaschurn-Partenen), Betram Rhomberg (farmer and hotelier), Roswitha Thoma (farmer) and Veronika Wittwer (www.viehbay.at)

Activities

The Produce Team is working on the quality-oriented production of raw products, the development of new, refined and non-perishable key produce, and the establishment of effective sales channels within the region. A competition with a prize-winning ceremony is to be held each year by a specialist jury to showcase Montafon delicacies in a bid to promote innovative new product creations. At the awards ceremony the entrants, i.e. people from the region, are to present their products and their history. The *Kultur & Kulinarium* Team is aiming to develop the region's cultural values together with culinary specialities. The *Via Valtelina* is to be opened up as a gourmet route into the Valtellina, both in culinary terms and on its own cultural merits. *Bewusst-er-leben Montafon* is to be promoted among locals and guests with special weeks and markets aimed at appealing to all the senses organised as a result. At the same time the Farmers' Catering Team is to look at aspects of professionalisation and quality assurance.

Duration of the projet

Autumn / winter 2007/ 2008: founding of the *Montafon.bewusst-er-leben* association, development of the Montafon delicacy (trove), sales initiative in conjunction with the Montafon mountain railways. Scheduling of special weeks, markets, delicacy competitions and PR work for 2008 and 2009. 2008: Further education initiative and quality assurance for regional farmers' catering, *Kultur & Kulinarium* package deals. 2009 product development: professionalisation of the refining and sale of regional specialities.

Financing

Funding from DYNALP² of the „Gemeindenetzwerk Allianz in den Alpen“
Own funds or monies from financial backers

Information

Stand Montafon
Gospod Bernhard Maier
Montafonerstraße 21 6780 Schruns AT
bernhard.maier@stand-montafon.at
+43 5556 72132 +43 5556 72132 9

www.bewusst-er-leben.at
www.agrarprojektpreis.at/montafon

Natura 2000 Ludescherberg

Ludesch – Vorarlberg/A

(posamezni član „Omrežja občin Povezanost v Alpah“)

Kratek opis

Za območje Nature 2000 Ludescher Berg so značilni kamnita travišča na apnenčastih tleh, gorski gojeni travniki, nizka močvirja in nahajališča lehnjaka. Nezadostno kmetijsko obdelovanje oz. intenziviranje kmetijstva ogrožata omenjene zaščitene vire, ki se lahko ohranijo le s trajnostnim gospodarjenjem. V sodelovanju s kmeti se ugotavljajo obstoječe pomanjkljivosti pri gospodarjenju, pripravlja se tudi zasnova gospodarjenja. Projekt spremlja vsestransko delo na področju odnosov z javnostmi.

Cilji

Izdelava izvedbene zasnove za ohranjanje zavarovanih virov na območju Nature 2000:

- a) Izdelava in izvajanje načrta ukrepov (procesno usmerjeno načrtovanje udeležbe) za zagotavljanje trajnostnega gospodarjenja na območju Ludescherberga v smislu spoštovanja varstvenih ciljev Nature 2000.
- b) Podrobna zasnova dejavnosti na področju odnosov z javnostmi in ozaveščanja: vrednotenje območja Nature 2000 – pomen suhih travnikov v naravovarstvenem pomenu in kot stoletja stare »kulturne dobrine« - ozaveščanje lokalnega prebivalstva in posebnih ciljnih skupin kmetov.
- c) Določitev delovanja javnih služb (občine, upravni organi) v zvezi z vprašanji prostorskega načrtovanja na območju Nature 2000 (investicijski načrti, projekti gradnje poti, načrtovanje namembnosti površin...).

Udeleženi pri projektu

Kmetje, ki gospodarijo z območjem NATURA 2000, prebivalstvo iz naselja Ludescherberg, krajevna društva (taborniki, športna društva, gasilsko društvo); društvo ABO (projekt odprave dolgotrajne brezposelnosti), Osnovna šola Ludesch, Kmečka skupnost Ludesch, Odbor za okolje in kmetijstvo občine Ludesch, organ, pristojen za varstvo narave, tj. Okrajno glavarstvo Bludenz, Oddelek za varstvo narave pri vorarlberški deželni vladi, zunanje spremljanje projekta.

Dejavnosti

1. Odnosi z javnostmi, ozaveščanje javnosti:

- Redno poročanje v občinskem glasilu in regijskih medijih;
- številni individualni pogovori, več informacij, prireditev in srečanj za lastnike zemljišč in tiste, ki z njimi gospodarijo, v sodelovanju z upravnimi organi;
- ekskurzije/predavanja:
  - akcije opazovanja ptic
  - botanični pohodi
  - predavanje o največji vorarl. koloniji velikega netopirja v zvoniku cerkve Ludesch
  - pohod (spoznavanje ledinskih imen, 9.9.2007);
- poročanje avstrijski TV: več krajših reportaž o projektu in območju Natura 2000;

- izdelava publikacije o območjih in projektu Natura 2000.

2. Izvedbeni ukrepi:

- Odstranjevanje grmičevja, oktober 2007;
- udeležba 5 kmetov na tekmovanju za najlepše vzdrževane travnike 2007;
- v akciji odstranjevanja orlove praproti je sodelovalo 132 oseb, opravljenih je bilo okoli 320 delovnih ur, od tega so jih 110 opravili mladi;
- dokumentacija: slikovni material, DVD, okrožnica vsake 2-3 mesece;
- javna uvodna prireditev z dne 8.9.2007.

Rezultati

- Odstranjevanje orlove praproti: očiščenih je bilo 8 ha površine (na 7 ha ročno odstranjena, na 1 ha pokošena in odstranjena).
- Poleg tega: gl. zgoraj (brošura, eskurzije, odnosi z javnostmi...).

Časovni potek

2007 - 2010

Financiranje

Projekt Dynalp² Omrežja občin „Povezanost v Alпах“

občina Ludesch

dežela Vorarlberg - subvencioniranje izvedbenih ukrepov

Informacije

gospod Anton Zech

Gemeinde Ludesch

Raiffeisenstrasse 56

6713 Ludesch A

gemeinde@ludesch.at

www.ludesch.at

<http://dynalp.alpenallianz.org/de/bewilligte-projekte>

Pobuda "ÖkoBeschaffungsService Vorarlberg" (storitveni servis za oddajo okolju prijaznih javnih naročil)

Okoljsko občinsko društvo Vorarlberg/A

(34 od 96 občin okoljskega občinskega društva so članice „Omrežja občin Povezanost v Alpah“)

Kratek opis

V okviru pobude se za potrebe vorarlberških občin in/ali deželnih organov in inštitucij opravljajo naslednje storitve: priprava medobčinskega razpisa za nakup blaga v skladu z ekološkimi in socialnimi merili; zagotavljanje podpore občinam pri izvajanju trajnostnih investicijskih načrtov v okviru storitvenega paketa "Trajnostni razvoj in gradnja na občinski ravni". Podpora se izvajalcem zagotavlja ves čas projekta (od začetne ideje, tj. izvedbe arhitekturnega razpisa, do gradnje).

Cilji

Kar najvišja možna stopnja integracije ekoloških kriterijev pri javnih naročilih v deželi Vorarlberg ter njihova trajnostna realizacija.

Udeleženi pri projektu

- vse vorarlberške občine in deželni organi
- partnerji v okviru storitvenega paketa "Trajnostni razvoj in gradnja na občinski ravni"
- Inštitut za energijo Vorarlberg
- podjetje Spektrum

Dejavnosti

Operativna izvedba postopka oddaje javnih naročil za občinske in deželne organe v Vorarlbergu, kot je opisano zgoraj, ter zagotavljanje podpore občinam pri izvajanju trajnostnih investicijskih načrtov.

Rezultati

V letu 2006 je pobuda "ÖkoBeschaffungsService Vorarlberg" skladno z ekološkimi merili nakupila blago v vrednosti več kot 2 mio. EUR. Skupaj je bilo 17 občinskih projektov investicijskega načrtovanja, ki so bili izpeljani v okviru storitvenega paketa "Trajnostni razvoj in gradnja na občinski ravni".

Časovni potek

od 2002

Financiranje

Ni podatkov

Informacije

gospod Dietmar Lenz
Umweltverband Vorarlberg
Marktstrasse 51
6850 Dornbirn A
d.lenz@gemeindehaus.at
0043 5572/55450-14

www.umweltverband.at

Gozdna šola Silbertal

Montafon – Vorarlberg/A

(regija je članica „Omrežja občin Povezanost v Alpah“)

Kratek opis

Gozdna šola Silbertal se ukvarja z vsemi vidiki življenja v gozdu; vsebine segajo od prikaza splošnih funkcij gorskega gozda in njegove rabe do nekoliko bolj specializiranih tem, kot so npr. vsebinski sklopi »Gorski gozd kot zaščitnik«, »Barve gozda« in »Veliko gomazenje«, ki zajemajo program tri- ali štiriurnih vodenih ogledov. Učne vsebine se posredujejo neposredno v naravi, ob vsakem vremenu in v vseh letnih časih. Ponudba, ki je prilagojena potrebam različnih starostnih skupin, naj bi zbudjala predvsem veselje in zanimanje za gozd.

Cilji

Razvijanje ponudbe učnih vsebin o gozdu. Otroci in mladostniki spoznavajo različne funkcije in naloge kot tudi vrednost gozda. Na mestu samem se obiskovalcem posreduje vloga gozda kot varovalnega gozda, življenjskega prostora najrazličnejših živalskih in rastlinskih vrst, zbiralnika biomase ter prostor za umik in počitek.

Z vodenimi obiski gozda želimo:

- izboljšati odnos ljudi do gozda in njihovo znanje o gozdu;
- oživiti vsa čutila (sluh, vid, tip, okus);
- v javnosti vzbuditi čut za odgovorno ravnanje z gozdom;
- posredovati povezanost gozda z ekološkega (življenjski prostor) in gospodarskega vidika (les kot proizvod) in tako posredovati potrebo ljudi po neokrnjenem gozdu (varovalni gozd);
- pojasniti načela trajnostnega razvoja in jih znati prepoznati;
- okrepiti pozitiven odnos do različnih oblik rabe gozdnega in lovskega gospodarstva.

Udeleženi pri projektu

Projekt silbertalske gozdne šole, s katerim upravlja gozdna uprava mesta Stand Montafon, ponuja pestro izbiro vodenih ogledov. Ture po gozdovih vodijo usposobljeni pedagogi s področja naravoslovja in gozdarstva. Ciljno občinstvo so predvsem vorarlberški vrtci in šole, med obiskovalci pa je vedno več tudi družin, odraslih ter obiskovalcev mesta S. Montafonat.

Dejavnosti

V okviru projekta Leader+ je bila izvedena tudi anketa, katere namen je bil popisati dejansko stanje pri podajanju z gozdom povezane tematike v vorarlberških osnovnih šolah in pri tem ugotoviti, kakšne so potrebe po vodenih ogledih gozdov. Na 115 vorarlberških šol je bilo pos-

lanih 509 vprašalnikov, odgovorilo je 76 šol s skupno 204 vprašalniki. Sicer je razred gozdne šole Silbertal sam silbertalski gozd, a za potrebe uprave gozdne šole na gorskem sedlu Kristberg je bila v neposredni bližini Kristbergške železnice vendarle postavljena brunarica, katere streha je prekrita s škodlami. Gozdna šola Silbertal je tukaj organizirala izpopolnjevalni tečaj »Spoznajmo gozd čisto drugače«, ki ga je obiskalo 60 vorarlberških učiteljev. Podobna informativna prireditev je bila organizirana tudi za člane turističnih agencij v Montafonu, ki so lahko v vlogi multiplikatorjev spoznali dejavnosti in ponudbo šole.

Rezultati

Gozdna šola Silbertal, ki so jo odprli junija 2005, je pripravila pestro paleto različnih vodenih učnih ogledov z gozdarskega in ekološkega vidika ter vidika biologije divjadi. Ogleda je mogoče organizirati kot poldnevne obiske ali kot individualne celodnevne ogleda. Pozimi se je mogoče na vodeni ogled odpraviti na krpljah in slediti gozdnim živalim in se pri tem seznaniti s strategijami njihovega preživetja. Gozdna šola Silbertal je l. 2005 prejela priznanje v okviru nagrad za inovacije, ki jih podeljuje Turistični forum Vorarlberg.

Časovni potek

junij 2004 - junij 2005

Financiranje

Stand Montafon
Leader+

Informacije

Stand Montafon
Herr Bernhard Maier
Montafonerstraße 21 6780 Schruns AT
bernhard.maier@stand-montafon.at
+43 5556 72132 +43 5556 72132 9

www.silbertaler-waldschule.at

Spazi Art e Cultura

Val Lumnezia/CH

(Single member of the „Gemeindenetzwerk Allianz in den Alpen“)

Short description

The project is aimed at creating a disperse art and culture region in the Val Lumnezia. It is to include an exhibition space and an art workshop, and enable the use of historical buildings for residential purposes, which would in turn represent a sensible use of historical structures. A feasibility study is to be drawn up in order to realise this idea. For this decisive step, which at the moment is essential for our project, the association requires starting capital.

Objectives

To counter the depopulation trend in the core of the village; to give new purpose to unused historical and economic structures; to preserve the village's impressive environment, which is of national significance (listed in the inventory of Switzerland's places of interest most worthy of preservation, see: www.isos.ch); to enhance the cultural landscape of the Val Lumnezia; to create a new workplace (committee).

Participants

Co-operation is already underway with the Grisons *Heimatschutz* (Cultural Heritage Protection), the *Pro Val Lumnezia* Association and the *Fundaziun da cultura Val Lumnezia*.

Activities

Art exhibitions; permanent and temporary exhibitions; platform for language and culture: a place for Romansh authors to give readings/lectures; organisation of an international exchange programme for artists (see: www.artists-in-residence.ch)

Duration of the project

Strategic planning: by the end of 2007
Preliminary project and project: by mid-2008
Project execution: by the end of 2009.

Financing

Funding from DYNALP² of the „Gemeindenetzwerks Allianz in den Alpen“
Own funds or monies from financial backers

Information

Frau Decurtins-Capaul Anita
Felsenrainstrasse 2 8052 Zürich CH
anita.decurtins@gmail.com
+41 44 302 30 29 —

www.vallumnezia.ch

Bela jelka - les, ki je nekaj posebnega

Baden-Württemberg/D - Bayern/D - Vorarlberg/A

(regija ni članica „Omrežja občin Povezanost v Alpah“)

Kratek opis

Na trgu lesne biomase možnosti trgovanja z lesom bele jelke niso v celoti izkoriščene, čeprav je pomen bele jelke v Vorarlbergu z gozdnogojitvenega in gospodarskega vidika zelo velik. Z uvedbo različnih tržnih ukrepov se les bele jelke danes ponovno odkriva. Dejavniki ustvarjanja dodane vrednosti je za domače gozdno in lesno gospodarstvo velikega pomena.

Cilji

- izboljšanje javne podobe lesa bele jelke
- izboljšanje položaja lesa bele jelke na trgu lesne biomase
- ohranitev ekološko pomembne drevesne vrste
- učinkovitejše ustvarjanje dodane vrednosti v gozdnem in lesnem gospodarstvu
- zavestna uporaba regionalnih virov

Udeleženi pri projektu

Leader+Projekt ter dežela Bavarska Baden-Württemberg in Vorarlberg, ARGE Alp

Dejavnosti

Na trgu se morajo uveljaviti prednosti in kakovost lesa bele jelke, zato so bile v ta namen sprejete številne pobude in oglaševalski ukrepi. Z brošuro, katere namen je izboljšati javno podobo lesa in ki jo je leta 1999 izdala zvezna dežela, so v Vorarlbergu storili pomemben korak za njeno uveljavitev. Zelo pomembno za promocijo bele jelke je bilo prav sodelovanje med deželami Bavarska, Baden-Württemberg in Vorarlberg v okviru projekta EU Leader+ skupaj z DS alpskih dežel in še nekaterimi drugimi partnerji. Pri tem je bilo zelo pomembna skupna strategija na področju odnosov z javnostmi. Promocijska brošura, ki so jo v deželah Trentinsko in Južna Tirolska prevedli tudi v italijanski jezik, je pripomogla k popularizaciji bele jelke v državah, kjer se ta drevesna vrsta pogosteje pojavlja. Zelo pomembna pri tem je bila predstavitev pozitivnih primerov, ravno tako pa je bil skrbno pripravljen brošuri priloženi seznam virov, kje lahko potrošniki kupijo ustrezne izdelke.

Rezultati

Tržno vrednost bele jelke je mogoče bistveno povečati. Arhitekti jo vedno pogosteje uporabljajo kot osrednji element oblikovanja. Razveseljivo je tudi, da občine to vrsto lesa namenoma navajajo v javnih razpisih, prav tako jo želijo pri gradnji uporabljati številni potrošniki. V zadnjih letih je postala uporaba lesa bele jelke popolnoma običajna oziroma je to že »stvar kulture«. Iz tega lesa je bila doslej zgrajena vrsta objektov. Uporaba lesa bele jelke tako prispeva k ohranitvi in ustvarjanju delovnih mest, spodbuja vlaganja in uvajanje inovativnih idej, istočasno se na ta način zavestno uporablja vir iz domače regije, gozdno in lesno gospodarstvo pa na regionalni ravni ustvarjata dodano vrednost. Več informacij na: www.weisstanne.info, <http://t-guide.weisstanne.at>

Časovni potek

začetek osemdestih let

Financiranje

projekt Leader+

lastna sredstva

drugi kooperacijski partnerji

Informacije

gospod Thomas Ölz

Landwirtschaftskammer Vorarlberg, Waldverband Vorarlberg

Montfortstrasse 9

6900 Bregenz A

thomas.oelz@lk-vbg.at

0043 5574/400-460

<http://www.weisstanne.info>

"Zämma leaba" - projekt za krepitev socialnega kapitala na lokalni ravni

Götzis, Langenegg, Zwischenwasser – Vorarlberg/A

(regija je članica „Omrežja občin Povezanost v Alpah“)

Kratek opis

V treh občinah (Götzis, Langenegg, Zwischenwasser), ki sodelujejo pri projektu, poteka strukturirani proces v samoorganizaciji občanov. V vsaki od občin se potem, ko pripravijo okvirni načrt, začnejo izvajati številne pobude in akcije, katerih namen je okrepiti skupno življenje in sožitje ter spodbuditi čim večje število ljudi k sodelovanju in skupnemu ustvarjanju. Pilotni projekt je konkreten odgovor na demografske spremembe, ko sožitje ni več nekaj samoumevnega in se vezivo socialne skupnosti trga.

Cilji

- Ozaveščanje, ustvarjanje sproščenega vzdušja v občini, spodbujanje skladnih medsebojnih odnosov, usklajevanje dejavnosti, krepitev lastne odgovornosti, sprožanje samoorganizacijskega procesa.
- Krepitev socialnega kapitala v vseh treh občinah. Socialni kapital posameznika se oblikuje na treh ravneh: na mikro ravni, tj. v družini in krogu prijateljev, na mezo ravni, tj. v mrežah, društvih in širšem krogu znancev, ter na makro ravni, tj. višji ideali in pripadnost („duhovna domovina“, ne glede na osebna poznanstva).
- Ljudi iz različnih družbenih skupin je treba pridobiti za sodelovanje in prostovoljno delo.
- Pridobitev novih spoznanj prek izmenjave izkušenj v treh občinah s popolnoma različno strukturo. Götzis je urbana, gospodarsko močna občina, ustanoviteljica šol (vklj. z gimnazijo, strokovnimi šolami, ljudsko univerzo); Zwischenwasser je občina na obrobju urbanega prostora, obsega štiri naselja z razredčeno strukturo; Langenegg pa je hribovska občina s poudarjeno dnevno migracijo.

Udeleženi pri projektu

V vsaki občini obstaja (prostovoljna) projektna skupina, ki tesno sodeluje z lokalnimi deležniki, angažiranimi državljani vseh starostnih obdobij, funkcionarji društev, podjetniki, upravnimi organi, učitelji in dijaki, socialnimi centri, gastronomijo, organizatorji prireditev, šolami, nosilci izobraževanja, uradom za vprašanja prihodnjega razvoja itd.

Dejavnosti

- Delavnice za prihodnji razvoj, kjer sodelujejo za posamezno občino pomembni deležniki in katerih namen je odkriti, katere so ključne točkev občinah, kateri so projektni partnerji in katere so ideje za uresničevanje v praksi.
- Ustanovitev samostojnih delovnih skupin za obravnavo različnih idej. Mišljeni so zlasti projekti za mlade, ki spodbujajo in razvijajo angažiranje na socialnem področju, povezovanje socialnega kapitala in energije (Langenegg), zagotavljanje podpore društvenim funkcionarjem, uvajanje krožkov za izmenjavo storitev, multikulturalna srečanja, doživljanje narave za šolarje, vodenje po občini za nove priseljence in starejše občane, akcija "Sosed, pozdravljen", taksi služba za starejše, ki obiskujejo kulturne prireditve, praznovanje božiča v naravem okolju (gozd), vaški novinarji...
- Povezovanje vseh dejavnosti in oblik ponudbe, ki že obstajajo v občinah.
- Izmenjava izkušenj med vsemi tremi občinami (načrtovano).
- Nadzorovanje izvajanja projektov.

Rezultati

- ustanovitev pisarne za občane (Götzis)
- vrsta uresničenih idej (npr. informativna publikacija za novo priseljence, borza za izmenjavo storitev in pomoči, krepitev lokalne oskrbe z javnimi storitvami, uvajanje krožkov za izmenjavo storitev, oblikovanje modula za sodelovanje mladih, šolski modul itd.)

Časovni potek

pomlad 2006 - jesen 2009 (odvisno od tega, kdaj so s projektom začeli v posamezni občini - povprečno na občino traja 1,5 - 2 leti)

Financiranje

lastni prispevek občine

pisarna za vprašanja prihodnjega razvoja - urad vorarlberške deželne vlade
zunanja finančna podpora

Informacije

gospa Kriemhild Büchel-Kapeller
Büro für Zukunftsfragen
Jahnstrasse 13-15
6900 Bregenz A
kriemhild-buechel-kapeller@vorarlberg.at
++43/(0)5574/511-20615

www.vorarlberg.at/zukunft/weitereinformationen/zaemmaleabaz_goetzis/zaemma.htm